

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Затверджую

Голова Приймальної комісії

Михайло
ЗГУРОВСЬКИЙ

02.05.2023 р.
дата

ПРОГРАМА
додаatkового вступного випробування

для вступу на освітньо-наукову програму підготовки доктора філософії
«Філологія»

за спеціальністю 035 Філологія

Програму ухвалено:

Науково-методичною комісією за спеціальністю
035 Філологія

Протокол № 4 від « 10 » « квітень » 2023 р.

Голова НМК

Лариса ТАРАНЕНКО

ЗМІСТ

1. Загальні відомості.....	3
2. Теми, що виносяться на вступне випробування.....	4
3. Навчально-методичні матеріали.....	6
4. Рейтингова система оцінювання вступного випробування.....	9
5. Приклад тестового завдання.....	12

I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Додаткове вступне випробування на навчання для здобуття наукового ступеня доктор філософії зі спеціальності 035 Філологія проводиться для вступників, напрям підготовки яких не відповідає обраній для вступу спеціальності, та здійснюється на основі здобутого другого (магістерського) рівня вищої освіти*. Програму підготовлено відповідно до Правил прийому до Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

Метою проведення додаткового вступного іспиту є перевірка рівня фундаментальної та професійної підготовки, достатнього для продовження навчання фахівців за освітньо-науковою програмою докторів філософії (PhD) спеціальності 035 Філологія.

Додатковий вступний іспит є комплексним та має перевірити такі вміння й навички майбутніх аспірантів:

- володіння фундаментальними знаннями з перекладознавчих і філологічних дисциплін відповідно до освітньо-професійної програми магістрів філології;
- здійснення письмового перекладу науково-популярних і науково-технічних текстів з основної іноземної мови рідною мовою;
- здійснення письмового перекладу науково-популярних і науково-технічних текстів з рідної іноземної мовою;
- володіння навичками застосування перекладацьких трансформацій.

Теоретична складова іспиту представлена п'ятьма розділами:

1. Теорія перекладу.
2. Комунікативна лінгвістика.
3. Теорія міжкультурної комунікації.
4. Теорія тексту й дискурсу.
5. Методологія лінгвістичних та перекладознавчих досліджень.

Практична складова орієнтована на переклад текстів з іноземної мови українською та з української мови іноземною.

Додаткове вступне випробування на програму підготовки докторів філософії (PhD) зі спеціальності 035 Філологія проводиться у формі письмового екзамену. Тривалість підготовки вступника до відповіді – 2 академічні години. Оцінювання відповідей здійснюється згідно зі шкалою оцінювання.

Додатковий вступний іспит складається з трьох завдань:

Завдання 1. Тестові питання з кожного розділу фахових дисциплін.
Час на виконання – 30 хвилин.

Завдання 2. Переклад тексту з основної (першої) іноземної мови українською. Тексти, які пропонуються на переклад, належать до науково-популярного чи науково-технічного стилів, обсяг тексту – 1000 друкованих знаків. Час на виконання – 30 хвилин.

Завдання 3. Переклад тексту з української мови основною (першою) іноземною. Тексти, які пропонуються на переклад, належать до науково-популярного чи науково-технічного стилів, обсяг тексту – 1000 друкованих знаків. Час на виконання – 30 хвилин.

Під час складання додаткового вступного випробування не дозволяється використання жодних допоміжних матеріалів, у тому числі паперових й електронних словників, довідників та електронних перекладачів.

Інформація про правила прийому на навчання та вимоги до вступників на освітньо-наукову програму 035 «Філологія» наведено в розділі «Вступ до аспірантури» на веб-сторінці аспірантури та докторантури КПІ ім. Ігоря Сікорського за посиланням <https://aspirantura.kpi.ua/>

*Відповідно доп. 2 Розділу XV закону Про вищу освіту вища освіта за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста прирівнюється до вищої освіти ступеня магістра

II. ТЕМИ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ДОДАТКОВИЙ ВСТУПНИЙ ІСПИТ

Теорія перекладу

1. Теорія перекладу як лінгвістична наука.
2. Роль перекладу в розвитку світової культури та зміцненні міжнародних зв'язків.
3. Проблема визначення перекладу. Класифікації видів перекладу.
4. Прагматичні, герменевтичні та нормативні аспекти перекладу.
5. Проблема моделювання перекладу.
6. Засоби, прийоми та методи перекладу.
7. Категорії еквівалентності й адекватності перекладу.
8. Лінгвістична характеристика лексико-семантичних перетворень.
9. Граматичні, лексичні, лексико-граматичні трансформації при перекладі.
10. Труднощі перекладу, зумовлені морфологічними та синтаксичними особливостями.

Комунікативна лінгвістика

1. Комунікативний акт: структура й види.
2. Сутність та складові комунікативного акту.
3. Прагматичні аспекти комунікації.
4. Ролі та статус учасників спілкування.
5. Гендерні аспекти спілкування.
6. Загальна характеристика, складові та види мовленнєвих стратегій спілкування.
7. Комунікативні інтенції.
8. Мовна та комунікативна компетентності.
9. Етапи і закономірності породження і сприйняття мовлення в різних комунікативних умовах.
10. Комунікативні девіації і невдачі.

Теорія міжкультурної комунікації

1. Поняття «комунікація». Цілі комунікації.
2. Поняття культури та культурних стандартів.
3. Мовна картина світу.
4. Мова та тип мислення.
5. Теорія прототипів / стереотипів як ключ до міжкультурних феноменів.

6. Семантика прототипів / стереотипів. Значення. Дефініція.
7. Культурні ключові концепти.
8. Міміка й жести. Невербальне й паравербальне спілкування. Культурні кліше.
9. Соціальний та конотативний компоненти лексики.
10. Ідіоматичне вживання лексики.

Теорія тексту та дискурсу

1. Трактатування тексту, його складових та підходи до його дослідження.
2. Типологія текстів за критеріями.
3. Категорії тексту, його властивості та ознаки.
4. Тлумачення дискурсу, його визначення і підходи до його дослідження.
5. Типологія дискурсу за критеріями.
6. Категорії дискурсу.
7. Структурно-композиційна будова тексту.
8. Лінгвостилістичний аналіз тексту.
9. Методика проведення аналізу тексту.
10. Концептуальні виміри тексту й дискурсу.

Методологія лінгвістичних та перекладознавчих досліджень

1. Типи наукових досліджень. Методологія і системність у науковому пізнанні.
2. Методи наукових досліджень.
3. Основні напрями та підходи до лінгвістичних і перекладознавчих досліджень.
4. Основні етапи і процедури лінгвістичних і перекладознавчих досліджень.
5. Структурно-змістовий алгоритм виконання теоретичної частини дисертації. Розкриття сутності етапів проведення дослідження.
6. Програма й методика виконання експериментальної частини дослідження. Здійснення добору, аналізу та опису мовного матеріалу.
7. Мовностилістичні особливості викладу та оформлення результатів наукового дослідження: правила й загальні вимоги до оформлення наукових робіт, побудова таблиць, графіків, діаграм і схем.
8. Оформлення результатів науково-дослідної роботи, наукових статей і тез доповідей на конференціях за матеріалами дослідження.
9. Науковий стиль мовлення. Наукова етика цитувань і посилань.

10. Рецензування науково-дослідних робіт, відкриттів, винаходів та раціоналізаторських пропозицій.

III. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література до 1-го розділу

1. Кияк Т.Р., Науменко А.М., Огуй О.Д. Теорія і практика перекладу. Німецька мова. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: Нова книга, 2006. 592 с.
2. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): підручник. Вінниця: Нова книга, 2001. 448 с.
3. Полюк І.С., Бондар Л.В. Особливості перекладу текстів різних стилів. Французька мова : [навч. посіб.]. Київ : НТУУ «КПІ», 2011. 396 с.
4. Чередниченко О.І. Про мову і переклад. Київ: Либідь, 2007. 248 с.
5. Eco U. Experiences in Translation. Toronto, etc.: University of Toronto Press, 2001. 112 p.
6. Korunets I.V. Contrastive Typology of the English and Ukrainian Languages. Kyiv: Lybid, 2003.
7. Munday J. Introducing Translation Studies: Theories and Applications. London; New York: Routledge, 2001. 236 p.
8. Nord Ch. Textanalyse und Übersetzen. Theoretische Grundlagen, Methode und didaktische Anwendung einer übersetzungsrelevanten Textanalyse. 4. überarbeitete Auflage. Tübingen: Julius Groos Verlag Brigitte Narr, 2009. 283 S.

Література до 2-го розділу

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Академія, 2004. 342 с.
2. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. Київ: Ун-т ім. Т.Шевченка, 1999. 307 с.
3. Селиванова Е. А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации. Київ: Брама, 2004. 336 с.
4. Krallmann, Dieter; Ziemann, Andreas: Grundkurs Kommunikationswissenschaft : mit einem Hypertext-Vertiefungsprogramm im Internet. München: Fink, 2001. S. 257-280.
5. McCarthy M., O'Dell F. Academic Vocabulary in Use. Cambridge: CUP, 2008. 176 p.

Література до 3-го розділу

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Академія, 2004. 342 с.

1. Косенко Ю.В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. Суми: Сумський державний університет, 2011. 187 с.
2. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. Київ: ун-т ім. Т.Шевченка, 1999. 307 с.
3. Селіванова О.О. Основи теорії мовної комунікації: Підручник / Олена Олександрівна Селіванова. Черкаси: Чабаненко Ю.А., 2011. 350 с.
4. Семенюк О. А., Паращук В. Ю. Основи теорії мовної комунікації. Навчальний посібник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2010. 240 с.
5. Ammon U. Die deutsche Sprache in Deutschland, Österreich und in der Schweiz. Das Problem der nationalen Varietäten. Berlin, New York: Walter de Gruyter, 1995. 575 S.
6. Barber C. The English language: a historical introduction. Cambridge: Cambridge University Press, 1993. 292 p.
7. Krallmann D., Ziemann A. Grundkurs Kommunikationswissenschaft : mit einem Hypertext-Vertiefungsprogramm im Internet. München: Fink, 2001. S. 257-280.
8. Moosmüller A. Europäische Ethnologie und Interkulturelle Kommunikation. Roth K. (Hg.) Mit der Differenz leben. München. 1996.
9. Perry J. Pragmatics. – Cambridge: Cambridge University Press, 2011. – 178 p.
10. Petrick J., A. Anker. Communication Theory. http://en.wikibooks.org/wiki/Communication_Theory.
11. Yule G. Pragmatics. Oxford: Oxford University Press, 1999. 137 p.

Література до 4-го розділу

1. Воробьева О. П. Текстовые категории и фактор адресата. Київ: Наукова думка, 1993. 200 с.
2. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен. Монографія / Безугла Л.Р., Бондаренко Є.В., Донець П.М., Мартинюк А.П. та ін. / Під загальн. ред. І.С. Шевченко. Харків: Константа, 2005. 360 с.
3. Селіванова О.О. Основи теорії мовної комунікації: Підручник / Олена Олександрівна Селіванова. Черкаси: Чабаненко Ю.А., 2011. 350 с.
4. Чередниченко О.І. Про мову і переклад. Київ: Либідь, 2007. 248 с.
5. Dijk T.A. van. Introduction. Dialogue as Discourse and Interaction. *Handbook of Discourse Analysis*. London: Acad. Press, 1985. Vol. 3. P. 1–11.
6. Krallmann, Dieter; Ziemann, Andreas: Grundkurs Kommunikationswissenschaft : mit einem Hypertext-Vertiefungsprogramm im Internet. München: Fink, 2001. S. 257-280.

7. McCarthy M., O'Dell F. Academic Vocabulary in Use. Cambridge: Cambridge University Press, 2008. 176 p.

8. Nord Ch. Textanalyse und Übersetzen. Theoretische Grundlagen, Methode und didaktische Anwendung einer übersetzungsrelevanten Textanalyse. 4. überarbeitete Auflage. Tübingen: Julius Groos Verlag Brigitte Narr, 2009. 283 S.

9. Nunan D. Introducing Discourse Analysis. London, New York: Penguin Books, 1993. 134 p.

Література до 5-го розділу

1. Клименюк О.В. Методологія та методи наукового дослідження: Навчальний посібник. Київ: Міленіум, 2005. 186 с.

2. Клименюк О.В. Технологія наукового дослідження: авторський підручник. Київ-Ніжин: ТОВ Видавництво «Аспект-Поліграф», 2006. 308 с.

3. Клименюк О.В. Виклад та оформлення результатів наукового дослідження: Авторський підручник. Київ-Ніжин: ТОВ Видавництво «Аспект-Поліграф», 2007. 398 с.

4. Amer T. Cambridge English for scientists. Cambridge: Cambridge University Press. 2011. 128 p.

5. Ammon U. Die deutsche Sprache in Deutschland, Österreich und in der Schweiz. Das Problem der nationalen Varietäten. Berlin, New York: Walter de Gruyter, 1995. 575 S.

6. Barber C. The English language: a historical introduction. Cambridge: Cambridge University Press, 1993. 292 p.

7. Guilloux M, C. Herry, S. Pons. Alter ego 5: Méthode de français. Paris: Hachette, 2010. 216 p.

8. McCarthy M., O'Dell F. Academic Vocabulary in Use. Cambridge: Cambridge University Press, 2008. 176 p.

IV. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Додаткове вступне випробування оцінюється за шкалою «зараховано» або «незараховано». Вступник, який отримав оцінку «незараховано», до складання вступного іспиту зі спеціальності та вступного іспиту з іноземної мови не допускається.

Початковий рейтинг абітурієнта за екзамен розраховується, виходячи із 100-бальної шкали. При визначенні загального рейтингу вступника початковий рейтинг за екзамен перераховується у 200-бальну шкалу за

відповідною таблицею.

Завдання 1. Тестові завдання.

Кожне тестове завдання із кожного розділу фахових дисциплін має вагу 2 бали. Виконання тестових завдань максимально оцінюється у **20** балів за такими критеріями:

- «відмінно», не менше 90% правильних відповідей – 18-20 балів;
- «добре», не менше 75% правильних відповідей – 15-17 балів;
- «задовільно», не менше 60% правильних відповідей – 12-14 балів;
- «незадовільно», менше 60% правильних відповідей, відповідь не відповідає умовам до «задовільно» – 0 балів.

Завдання 2. Переклад тексту з основної (першої) іноземної мови українською. Кількість балів за завдання – **20**.

Критерії оцінювання:

- «зараховано» (не менше 90% потрібної інформації): оцінюється правильне, точне розуміння тексту, його основних фактів та зв'язків між ними; адекватний переклад українською мовою шляхом добору відповідних стратегій, способів і прийомів з урахуванням лексико-стилістичних та дискурсивно-комунікативних особливостей тексту; допускається 1-3 помилки лексичного і граматичного характеру – 20-18 балів;

- «зараховано» (не менше 75% потрібної інформації): правильне, але недостатньо повне і точне розуміння тексту; прийнятний переклад українською мовою шляхом добору відповідних стратегій, способів і прийомів з урахуванням лексико-стилістичних особливостей тексту; допускається 4-6 помилок лексичного і граматичного характеру – 17-15 балів;

- «зараховано» (не менше 60% потрібної інформації): недостатньо правильне, неповне і неточне розуміння тексту; правильний переклад і розуміння не менше 60% основних фактів і зв'язків між ними; недостатньо адекватний, проте логічний переклад українською мовою з частковим урахуванням лексико-стилістичних особливостей тексту; допускається наявність недоліків перекладу, які спотворюють зміст вихідного тексту – 14-12 балів;

- «незараховано»: відповідь містить менше 60% необхідної інформації: – 0 балів.

Завдання 3. Переклад тексту з української мови основною (першою) іноземною. Кількість балів за завдання – **30**.

Критерії оцінювання:

- «зараховано» (не менше 90% потрібної інформації): оцінюється правильне, точне розуміння тексту, його основних фактів та зв'язків між

ними; адекватний переклад іноземною мовою шляхом добору відповідних стратегій, способів і прийомів з урахуванням лексико-стилістичних та дискурсивно-комунікативних особливостей тексту; допускається 1-3 помилки лексичного і граматичного характеру – 30-27 балів;

- «зараховано» (не менше 75% потрібної інформації): правильне, але недостатньо повне і точне розуміння тексту; прийнятний переклад іноземною мовою шляхом добору відповідних стратегій, способів і прийомів з урахуванням лексико-стилістичних особливостей тексту; допускається 4-6 помилок лексичного і граматичного характеру – 26-22 балів;

- «зараховано» (не менше 60% потрібної інформації): недостатньо правильне, неповне і неточне розуміння тексту; правильний переклад і розуміння не менше 60% основних фактів і зв'язків між ними; недостатньо адекватний, проте логічний переклад іноземною мовою з частковим урахуванням лексико-стилістичних особливостей тексту; допускається наявність декількох недоліків перекладу, які частково спотворюють зміст вихідного тексту – 21-18 балів;

- «незараховано»: відповідь містить менше 60% необхідної інформації – 0 балів.

Сума балів за відповіді на екзамені переводиться до екзаменаційної оцінки згідно з таблицею:

Бали	Оцінка
100...95	Зараховано
94...85	Зараховано
84...75	Зараховано
74...65	Зараховано
64...60	Зараховано
Менше 60	Не зараховано

Далі сума балів за відповіді на екзамені переводиться до 200-бальної шкали згідно з таблицею:

Таблиця відповідності оцінок рейтингової системи оцінювання (PCO, 60...100) балам 200-бальної шкали (100...200)

Оцінка PCO	Бали 100...200	Оцінка PCO	Бали 100...200	Оцінка PCO	Бали 100...200	Оцінка PCO	Бали 100...200
60	100,0	70	125,0	80	150,0	90	175,0
61	102,5	71	127,5	81	152,5	91	177,5
62	105,0	72	130,0	82	155,0	92	180,0
63	107,5	73	132,5	83	157,5	93	182,5
64	110,0	74	135,0	84	160,0	94	185,0
65	112,5	75	137,5	85	162,5	95	187,5
66	115,0	76	140,0	86	165,0	96	190,0
67	117,5	77	142,5	87	167,5	97	192,5
68	120,0	78	145,0	88	170,0	98	195,0
69	122,5	79	147,5	89	172,5	99	197,5
						100	200,0

V. ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

Форма № Н-5.05

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

(повне найменування вищого навчального закладу)
Освітній ступінь доктор філософії
Спеціальність 035 Філологія
(назва)
Навчальна дисципліна Вступний іспит

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Тестове завдання із фахових дисциплін. -
2. Переклад тексту з основної (першої) іноземної мови українською.
3. Переклад тексту з української мови основною (першою) іноземною.

Затверджено

Гарант освітньої програми

Лариса ТАРАНЕНКО

Київ 2023

ПРИКЛАД ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ

Завдання 1. Теоретичне питання із фахових дисциплін. Оберіть правильну відповідь і запишіть його у бланку для відповідей.

1. Механізм актуалізації мови як системи у мовленні прийнято називати:

А. мовленнєвою діяльністю	В. мовною компетентністю
С. мовним втіленням	Д. мовленнєвою грою

РОЗРОБНИКИ:

Жанна БУЦЬ, кандидат філологічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри теорії, практики та перекладу французької мови

Лариса ТАРАНЕНКО, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови

Оксана ТУРИШЕВА, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови